

Indhold i dette nummer

Mark

- Ensilering af første slæt græs
- Oversigt over ukrudtsmidler i roer

Kvæg

- Værdien af kælvkvier

Mark

Ensilering af første slæt græs

Af kvægbrugskonsulent Ove Sørensen Føns og planteavlskonsulent Thomas Harbo

God ensilagekvalitet og korrekt fortørring er med til at sikre en høj foderoptagelse og er herved med til at give en god økonomi hos malkekøerne. Det er godt, hvis fortørringen kan ske hurtigt, men det er endnu vigtigere, at græsset er fortørret til ca. 35 % tørstof.

Strategi ved slæt

Størst sikkerhed for den rigtige kvalitet af græsensilagen opnår du, når der i god tid inden slæt lægges en strategi for, hvordan du vil håndtere græsset fra skårlægning, til det ligger i stakken. Nedenstående er nogle af de punkter, som skal med i overvejelserne.

Ønsker til kvaliteten

Slættidspunktet afhænger dels af, hvad du skal opfodre græsensilagen sammen med dels, hvor stor andel græsensilage, der er i foderrationen. **Ønsket er dog først og fremmest, at få lavet en tilpas tør og velsmagen græsensilage, dernæst en ensilage med en god målbar kvalitet.** Ud fra din forventede foderration og ønskede grovfoderoptagelse fastsætter du dit mål for kvalitet [kg tørstof/FE]. Kvalitetsparametrene for ensilagen er derfor som flg., når græsensilagen skal opfodres sammen med majs med i alt 12 – 14 FE pr. ko/dag. Udgangspunktet for kvalitetsmålene er majsensilage med 1,15 kg ts./FE og 30 % kløverandel i kløvergræsset.

1. 30 – 35 % tørstof i første slæt med hurtig fortørring og sammenrivning **uden** jord. Ved balleensilering dog 50 % tørstof.
2. Ønske til kvalitet (se tabel 1).

3. Udbytter større end 2.500 FE/ha for at begrænse omkostningerne.

Table 1 Mål for kvalitet i græsensilage afh. af foderrationen

Grovfoder i alt, majs + græs [FE]	Andel kløvergræsensilage [pct.]				
	40	35	30	25	20
12	1,25	1,27	1,30	1,34	1,40
13	1,17	1,18	1,19	1,20	1,22
14	1,09	1,09	1,09	1,08	1,08

Skårlægning, forvejring og sammenrivning

Én af de væsentligste parametre for at opnå en god ensilagekvalitet er hurtig fortørring. En forudsætning herfor er, at skårlægningen først begynder, når græsset op af formiddagen er blevet tørt i bunden. Der skal sættes 6 – 8 cm stub, eller hvad der svarer til en tykkelse af en almindelig mursten. Sæt den laveste stubhøjde, hvis der skal afgræsses efterfølgende. Ligger der en skorpe af tørret gylle i bunden af græsset, skal stubben sættes over denne. Efterlad gerne en stump blad på stubben, og sørg for at skårlæggerens knive er skarpe, så græsset hugges af med et rent snit.

Brug crimper eller stængelbryder, og spred afgrøden i forbindelse med skårlægning eller umiddelbart efter.

Flg. parametre, som påvirker "fortørringspotential", skal indgå i vurderingen af, hvor længe der er behov for, at afgrøden ligger på skår:

1. Skydække, temperatur og vind.
2. Jordens fugtighed på skårlægningstidspunktet.

Den nødvendige tid til fortørring er en funktion af "fortørringspotential", ønsket foderkvalitet og græssets "alder" og dermed lagtykkelsen. Endelig betyder græsernes stængelandel og evt. rødkløver også en del. Ofte skal rødkløvergræs ligge ½ til 1 døgn længere på skår end hvidkløvergræs. Følg derfor nøje med i vejruddagen; der skal oftest minimum to sammenhængende tørvejrsgange til for at opnå et godt resultat!

Har man i forbindelse med etablering og færdsel i øvrigt bestræbt sig på at holde marken jævn, er det nu i forbindelse med skårlægning og sammenrivning, at besværet betales tilbage. Græsset rives sammen uden jord, når tørstofindholdet er omkring 30 %, og vejrer færdigt i skåret. Undgå at græsset bliver for tørt inden det rives sammen, da især kløverblade kan blive så tørre, at de går tabt. Er græsset først revet sammen er ensilagen næsten reddet.

Græsset pakkes i et stort velformet skår, så finsnitte-rens kapacitet kan udnyttes fuldt ud. Er det ikke lykkedes at bekæmpe alle muldvarpe, skal finsnitningen udsættes, til afgrødemassen har nået et tørstofindhold på 50 %, så sandet bedre kan falde fra græsset.

Tip til ekstra hurtig fortørring

Er det vanskeligt at fortørre på grund af meget stort udbytte af en kraftig rødkløverblanding, er jordbunden fugtig, eller der er skyet, så er der gode erfaringer med at vende græsset straks efter, at det er skårlagt, også selvom det er bredspredt. Vendingen af græsset bør ske få timer efter skårlægningen, så man udnytter at græsset kommer op at ligge højt på stubben og i forskellige retninger.

Tidspunkt og bedømmelse af kvalitet

Det rette tidspunkt for ensilering findes ved at følge græssets udvikling. Lad dig ikke presse til at ændre på skårlægningstidspunktet af naboens aktiviteter eller af maskinstationen!

Udviklingen kan følges ved at lave en visuel bedømmelse, men mere sikkert ved at udtage en prøve til hurtig-analyse. Brug i øvrigt slætprognosen på PlantelInfo som omtalt i Grovfoder-expressen nr. 9. Retningslinierne for visuel bedømmelse gældende for blandinger af middel-tidlige og sildige rajgræsser og hvidkløver, – f.eks. blanding 22 og Sydvestjyden:

- **Tidlig slæt før begyndende skridning:** Forventet kvalitet 1,05 – 1,12 kg ts/FE med et forventet (lavt) udbyttensniveau på 2.500 – 3.500 FE/ha.
- **Slæt når ca. 50 % af rajgræsset er i begyndende skridning:** 1,12 – 1,20 kg ts/FE med et forventet udbytte på 3.500 – 4.500 FE/ha.
- **Slæt når mere end 75 % af rajgræsset er i begyndende skridning:** 1,20 – 1,35 kg ts/FE med et forventet udbytte på 4.500 – 5.500 FE/ha.

Græsset bør i alle tilfælde høstes inden, det begynder at blive gult og "slimet" i bunden.

Foderkvaliteten i afgrøden forringes i takt med græsernes gennemskridning; jo tidligere græsser – her under rajsvingel og hybridrajræs – jo hurtigere forløber skridningen, og jo hurtigere vil foderkvaliteten forringes. Kløverandelen i afgrøden har også betydning for, hvor hurtigt foderkvaliteten forringes; desto større kløverandel desto langsommere sker kvalitetsforringelsen.

Gode råd før græssæsonen begynder

Trafik i marken

Såvel beregninger som erfaringer fra praksis viser markant udbyttenedgang, hvor der har været tung trafik. Den store interesse for faste kørespor viser også, at mange er indstillede på at gøre noget ved sagen.

Kun få er endnu parate til faste kørespor, men alle bør have "trafikspor" i græsmarken. Sporene skal anvendes til gyllekørsel og udbringning af handelsgødning. Under ensilering bruges "trafikspor" selvfølgelig ved kørsel

med frakørselsvogne, og hvor det ellers er muligt.

Marker med kiler

I marker med kiler er det meget vigtig, at kilen forbliver i samme side af marken for at mindske køreskader.

Skårlægning

Læg en strategi for skårlægningsrækkefølge ud fra lagtykkelse og kørefasthed. Typisk bør den største mark tættest på ejendommen skårlægges først. Vurder om der evt. skal to skårlæggere på for at sikre tilstrækkelig forvejrning på kortest tid.

Spredning og sammenrivning

Læg også en strategi for spredning og sammenrivning ud fra lagtykkelse og forvejringsbetingelser. Dette skal sikre et ensartet tørstofindhold på hele arealet. Da der kan være væsentlig forskel på afgrødemassen fra mark til mark, skal det vurderes, hvornår græsset skal samles i skår på de forskellige arealer.

Ensilering

Start med den største mark tættest på ejendommen. Dette giver geden de bedste betingelser for at køre afgrøden godt sammen. Afslut med de mindste marker og de, der er længst væk. Køres der fra med f.eks. tre vogne, bør den ene holde stille de sidste 2 – 3 kvarter. Herved får geden bedre mulighed for at fordele, trykke og afslutte stakken optimalt.

Ved ekstrem hård vejring bør den mark med det mest fugtige græs ensileres sidst.

Græsset skal snittes i 2 – 4 cm, så det er nemt at køre sammen.

Figur 2 Ensilering af græs (Foto: Landscentret)

Sammenkøring

1 m³ græs skal fordeles over mindst 10 m²: Dvs. at læsset fra en fyldt 40 m³ vogn skal fordeles over f.eks. 12 x 33 m for at blive lagt ud i et tilstrækkeligt tyndt lag på max. 10 cm. Tynde lag er altafgørende for en god komprimering. Hvorfor ikke udnytte siloanlægget optimalt? Hvor det er muligt, skal geden suppleres med egen traktor til sammenkøring af afgrødemassen. Brug minimum 1 – 1½ time med egen traktor i stakken når geden er

kørt hjem, – det giver en bedre komprimering.

Oversigt over ukrudtsmidler i roer

Af planteavlskonsulent Thomas Harbo

Som nævnt i Grovfoder-expressen nr. 9, har flere ukrudtsmidler til roer været gennem revurdering, og har derfor fået nye godkendelser med ændrede betingelser. Overholdelse af max. doseringer m.v. er omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse, og det kan derfor blive dyrt ikke at have kendskab hertil. I tabel 3 på sidste side giver vi derfor et overblik over max. doseringer og andre begrænsninger i ukrudtsmidlernes brug; oplysninger i tabellen gælder kun for midler med ny etiket. I godkendelsen er desuden også fastsat mindsteafstand til vandmiljø samt en godkendt sprøjtefrist. Disse oplysninger fremgår af etiketten!

Kvæg

Værdien af kælvkvier

Af fagkoordinator, kvæg, Morten S. Thomsen

Med en historisk lav mælkepris, og forholdsvis høje priser på kælvedyr, er det relevant at vurdere værdien af udskiftning i besætningen.

Økonomien i udskiftning af dyr

Velgennemførte produktioner kan drives med udskiftningsprocenter på 25 – 30. I gode produktioner vil det således være relevant at vurdere om salget af kælvkvier skal øges. I mindre velgennemførte produktioner er det betydeligt vanskeligere at vurdere behovet for udskiftning. I besætninger med gennemsnitlige sundhedsforhold må spørgsmålet derfor være, om der er økonomi i at levere mælk produceret på baggrund af indkøbte kælvkvier.

Tabel 2 Budget for en SDM ko i første laktation

	Likviditet [kr.]	Resultat [kr.]
Indkøbspris kvie (kr.)	- 10.000	- 10.000
Slagteværdi ko (kr.)	4.000	4.000
Mælkeindtægt (2,00 kr./kg)	15.350	15.350
Indkøbt foder (0,55 kr./kg mælk)	- 4.220	- 4.220
Grovfoder (1,20 kr./FE)		- 4.026
Dyrlæge (0,08 kr./kg mælk)	- 613	- 613
Diverse (0,17 kr./kg)	- 1.304	- 1.304
Værdi kalv	500	500
Resultat	3.713	- 313

Grundet den økonomiske situation, er ovenstående beregning lavet som både en likviditetsopgørelse, med en grovfoderpris på 0, og en normal driftsmæssig opgørelse.

Tabel 2 viser, at den betrængte økonomi vinder 3.713 kr.

i likviditet, med de anførte forudsætninger. Med forrentning af den investerede kapital samt betaling for goldperioden inden anden kælvning reduceres beløbet med ca. 1.000 kr. Af tabel 2 fremgår, at salg af grovfoeder kan være en bedre måde at frembringe likviditet på. I resultatopgørelsen er der et negativt bidrag på 313 kr. med de anførte forudsætninger. Med forrentning og goldperiode er der således et tab på ca. 1.300 kr. pr. indkøbt kvie. Købes kvier om et år, må de med andre ord koste 11.300 kr., for at man er i samme økonomiske situation, som hvis de købes til 10.000 kr. i dag.

Kun de færreste kan forbedre indtjeningen ved at indkøbe dyr nu

Konklusionen på opgørelsen (tabel 2) må være, at såfremt dine forudsætninger er væsentlig forskellige fra de anvendte, eller hvis du har en forventning om stigende mælkepris, kan der argumenteres for køb af kælvekvier til aktuel pris. Da der ikke er indregnet risiko og evt. stigende kapacitetsomkostninger ved flere dyr i stalden, kan kun de færreste forvente at tjene penge på indkøbte dyr til den aktuelle pris.

Tabel 3 Ukrudtsmidler i roer. Oversigt over godkendelser

Ukrudtsmiddel (aktivstof)	Dosering	Første sprøjtning, tidligste afgrødestadium	Anden sprøjtning, afgrødestadium	Tredje sprøjtning
Safari (Triflursulfuron-methyl, 500 g/kg)	2 x 10 g/ha	Kimbladstadium (BBCH 10)	Ikke afgørende	
	3 x 10 g/ha	4 udfoldede blade (BBCH 14)	8 udfoldede blade (BBCH 18)	12 til flere udfoldede blade (BBCH 22-25)
	2 x 15 g/ha	8 udfoldede blade (BBCH 81)	12 til flere udfoldede blade (BBCH 22-25)	
	1 x 30 g/ha	9 til flere udfoldede blade (BBCH 19 - 31)		
	Max. dosering	Andre forbehold/betingelser		
Goltix SC 700 m.fl. (Metamitron, 700 g/l)	700 g/ha aktivstof pr. behandling (svarende til 1,0 l/ha produkt)	Der må max. anvendes produkt svarende til 3 x 700 g/ha (=2.100 g/ha) aktivstof pr. år.		
Ethosan m.fl. (Ethofumesat, 500 g/l)	71 g/ha aktivstof pr. år (svarende til 0,14 l/ha produkt pr. år)	Må kun anvendes til ukrudtsbekæmpelse i bederoer med en max. dosering på 71 g/ha aktivstof. Må max. anvendes hvert 3. år på arealet.		
Matrigrion m.fl. (Clopyralid, 100 g/l)	0,25 l/ha (kamille m.v.)	Ukrudt med 2 – 4 blade. Båndsprøjtning med 1,0 l/ha i 12,5 cm bånd og 50 cm rækkeafstand. Må max. anvendes hvert 4. år på arealet.		
	1,0 l/ha (Tidsler)	Pletsprøjtning. Tidselkolonierne må max. udgøre 25 % af hver ha. Må max. anvendes hvert 4. år på arealet.		
Betanal, Betasana 2000, Herbasan og SweDane Betasana 2000 (Phenmedipham, 160 g/l)	960 g/ha aktivstof (svarende til 6,0 l/ha produkt)	3 – 4 behandlinger pr. år		
Betanal Classic (Phenmedipham, 160 g/l)	8 – 12 l/ha	3 – 4 behandlinger pr. år		
ND Betafam SE (Phenmedipham, 160 g/l)	720 g/ha aktivstof (svarende til 4,5 l/ha produkt) 1)	3 – 4 behandlinger pr. år		
Betanal Power (Phenmedipham, 160 g/l, og desmedipham, 160 g/l)	Max. 0,6 l/ha pr. behandling. 2)	Der må max. behandles med 3 x 0,6 l/ha (= max. 1,8 l/ha pr. år)		

- 1) Er der behov for at anvende mere end 4,5 l/ha totalt, skal der skiftes til et andet produkt, og der må så suppleres op til 960 g/ha phenmedipham totalt.
- 2) Hvor Betanal Power er brugt i en, to eller tre sprøjtninger, må der om nødvendigt suppleres med andre produkter op til 960 g/ha phenmedipham totalt.